MINGABEKO ERDITZA

Itzaurre.

Aita Santuak emaniko zenbait itzalditatik bat aukeratu dizuet ene lan ontan laburki zabal dezadan."Mingabeko erditza" gai au oso eguneko,txit jakingarri ta garrantzi sakoneko dugunez,mamia euskeraz adiraztea izan duzute ene asmoa.

Erderazko eta beste izkuntz-aldizkeritan Aita Santuaren itzaldi au ukitu ta zabaldua ikusi dizuet,eta nik e-re,alegiñak alegiñ eta lagun,euskeraz eman nai izan dizuet euskerak ere mingabe erdi hai-bait-dizkigu kultur-gaiak.

Ongi derizkit,eta maitasunezko egunarriz onartu ditut ene asmo onek eskeiñi dizkidan neke,azterketa-lan,eta era-lanak...

Aita Santuak itzaldi au esan zuneko illak,Ilbeltzak,8 zituan.Ludi-zoko guztietatik 7oo ginekologilari alkartu zitzaizkitzun Erroman.Aita Santuaren "Mingabeko erditzari" buruzko eritzia entzun nairik.

Pio XII-ak sarritan itz egin digu sendakintz-mallan;jakiña duzute,abagune orotan Zilleizti-aldetik aztertu ki ta erabakiz.

Aita Santuaren itzaldi bikain-sakonak bi atal edo sail ditu: "MINGABEKO ERDITZA"
I-Yakintz-soroan.
II-Zilleizti-soroan.

Gai oneri buruz ezin zitekean Zilleizti-soroa bear bezela landu,argitu,ausi,ta erabakia eman,yakitz-soroak zemaiona zeatzki yakin eta sakontzeke:"psiko-profilatiko"-araubidea legezko-zillegizko danentz Zilleizti-alderditik

sail onek,yakintz-saillak,zesaionetik erabakibo zuan.

& & &

I-Yakintz-saillan.

Sendagileekin bat jokatu zan, beren soroan jardun zuan,beren baitan sartu,beren arazoak yakin lehen,etika-saillak gero emanen ziena onartu zezaten.

"Psiko-profilatiko"-araubidea zer duzu?:

-"Buru,gorputz,eta gogoaren gertutzea erditza-garairako, amaren eskubideak oro alkarturik joka dezaten,eta,egiterakoan,semea lurreratzean amak atsegin senti dezan".-

Araubide ontan amaren-baitan (psike)-atean jotzen dugu.

Erdi-garaian ama eztugu gaxo,eriopetu bat,bere eginbear bikaiñen eta goienekoena,ots amatasuna,burutu nai duen emakumea baizik.

Erdi-garaia urreratzerakoan,onelatsu ikusi oi dute bere erdi-garaia:erditza:min.

Ama izangoak aldioro entzun izan dizu "miñez aur egingo duzu".Bere baita ortara daukazu prest.Orregatik,garaia eldu dedinean,soma-kirioak,eta abar geiegikeriz ernarazten zazkio,ondorioak auek direlarik miñek sakon eta neke garriagoki nabaritzen ditu.

Phisiologi-aldetiko miñak ama-izatekoaren baitaz zer-ikusi aundi dadukate.Orregatik "Psiko-profilatiko"-araubideak emakumearen baitan du bere lantokia,baita gertu bear du erdi-garairako;eta baitaren bidez gorputz osoaz nausitu, biok bat joka dezaten erdi-lanetan.

"Psiko-profilatiko"-araubidearen egokitzea.

Ama-izangoak izor-aldi eta erdi-garaiaurrekikoaz ezaguera zeatza ta ertsia bear dizuete izan lehen-lehenik.

Giar-,arnas-,gymnasy-yardunak egoki dituzute oso, erditze-une gorrian giartza zuzen jokatu dedin.Ezaguera,ordea,ez duzu aski:ezaguera ori adimenari asegarri bear zaio izan,erditza:min berdinketa au ausi dedin.Ezagutu,bada,ta

gogotan sakon béretu.

"Psiko-profilatiko"-jokabide au siñesteke ezin dezakezute ondorio osorik ardietsi alde batkorrek ezik. Aita Santúak bere itzaldian emakumearen erraietan, izor-aldi ta erdi-garaian gertatzen diranak azaldu, ta "psiko-profilatiko"-jokabide onen berri eman ondoren, "aburu ontan zer dan egi ta zer hipotesis bereiztea" egoki dala dio.

Aburu onen egi-mailla erabakitzea jakintsuei dagokie. Auxe besterik ez du Aita Santuak gogotan: "egia norbere-siñeste-utsaren uztarpe eztagoala, alegia, zer objetibuaz kidetuta baizik". Arau au euki bear da oso gogotan jokabide onetzaz, Aita Santuak dionez: "baiezkizun oso-osoa, erabatekoa, bazter utzi bear da, ta lortu ondoreak iakintz-hipotesis bailira gogartu". B

Baña, alere, baldin araubide onen egokitzeak "mingabeko erditza" badama, au da, hipotesis au ¿aki irargiturik badakus, itsu-itsuan eutsi dezaioke aburuari.

Aita Santuak beste arazo edo auzi batzuk ukitu ditu bere itzaldian, baietz au dualarik oinarri ta auzi-iturri: "naturak mingabe joka oi du. Erditza natur-gertakari du dugu; beraz, mingabe... Phisiologi arauz jatoz diran egintzak auetan erditza jatorra, mingabe bear lirake sortupaitzitik, natura bere buru aurka izango genuke". Esakera onetzaz au dio Aita Santuak: "Batzuk egi dala ta beste batzuk auzigarri dala dioten esakera onen iakintz aldetiko erabakitzea utzi dezagun zaleen esku, au da sendagilleen lepo".

Ta zilleizti-sorora jo dezagun.

II.-Zilleizti-soroan:

Onelatsuko arazoeri buruz ere bestetan itz egin digu Aita Santuak zilleizti alderdiaz mintzatuki, noski: <u>amnestesia oso-sosoak</u>, kordegabetzera ta ezaguera galtzera darama. <u>Analgesiak</u>, miñaren gutxitza dakar, soin-ataketako miñak ezpaitira garunetara iristen, burua ergi iraun, oso-osoki ezarren.

Baña jokabide auen zillegitasuna erabakitzeko, araubide oen min-kentzea soillik gogotan edukitzea ez da aski;bear-bearrezko zaizu,jokabide oen egokitzeak erraieta ko umearen ~~biot~~bizitzari ta amaren umearekiko bioztasunari ekarri lezaioken kaltea begi aurrean edukitzea.Ez baita legezko mingabetzea,umeari eta amaren umearekiko maitasunari kaltegarri ba zaio.

"Psiko-profilatiko"-jokabide au ezartzean ere aipaturiko bi arrisku ok uki genezazke:

a)<u>Umeari gerta lezaioken arriskua</u>.

"Miggabetzeko" anestesia erabiltzea,sendagilleak lekuko,erraietako umeari, noiz geiago noiz gutxigo,kaltegarri zaio.Ez orrela,psiko-profilatiko araubideen,emakumearen natur-eskubideak ora era biltzen baitira,berak "jokabide eginkorra lortu dezen,adimena,naimena,ta bioztasuna eragiñez,erditzak zorioneko amaia iritxi dezan naturak nai legez ta bere laguntzaz".

b)<u>Amaren bioztitasuna</u>.

Anestesia araubideak emakumeari kordegabetasuna dakarkio,erditza baitazko erabateko illuntasunean gertatzen dalarik.Olako amari umearekiko maite-epeltasuna sortzen zaio omdorioz.

Ez orrela psiko-profilatiko araubideaz;aitzitik, "jokabide onen bidez,erditza-nekeak eginkorki jasatzeko gertu egiten bait da emakumea".

Anestesia araubidearen egokitzeak sortu ditzazken kalteak ikusi ondoren,Elizaren erabakia onela azaldu genezake:"Amarentzat edo semearentzat zenbat eta arrisku geiago edo gutxiago sortu anestesia araubideak,ainbat eta aurkakoago edo aldekoago zaio zilleiztiari".

Eta analgesia-araubidea erabat legezko gogartu ta eritzi oi da,umearen osasunari eta amatasunari ez batio kalterik sortzen.

Argi ta garbi datorkigu,bada,"psiko-profilatiko"-araubideaz azken-erabakia:

-"Zilleizti elderditik begiratuki,dan bezela ikusi legezko da"-,ezpaitu amaren barnea,bere baita,naasten,illun tzen;adimena,naimena ta bioztutasuna bere maillan gordetzen baititu;naturaz aurkeko biderik ezpaitu erabiltzen;eta ama ren natura-eskubideak naturazko bidez erabilarazten baititu

Bereziartua'tar Iñaki

Arantzazu'ko teologilari